

De offentlige myndigheders erstatningsansvar

Ligesom virksomheder og privatpersoner, kan staten også pådrage sig et erstatningsansvar ved handlinger eller undladelser. For at ifalde et erstatningsansvar, kræver det at erstatningsbetingelserne er opfyldt. Disse er ikke lovfæstede, men bygger på retspraksis.

Først og fremmest skal der være forårsaget en skade, som har medført et tab for den skadelidte. Dernæst skal den handling være culpøs, der betyder, at handlingen er ualmindelig eller ansvarspådragende. Herefter skal der kunne statueres en årsagssammenhæng mellem handlingen og tabet. Og til sidst skal man kunne konkludere, at skaden er påregnelig på baggrund af skadevolderens adfærd.

Ovenstående hedder i juraens verden, at man kan ifalde erstatning efter ”culpa-reglen”. I modsætning til den normale erstatning indenfor kontrakt, som kan opstå, fordi man eksempelvis har leveret et fejlbehæftet produkt, omhandler culpa-reglen erstatning udenfor kontrakt. Statens evt. ansvar skal vurderes efter culpa reglen, da der ikke foreligger en kontrakt mellem staten og våbenhandlerne.

Erstatningsansvar ved overtrædelse af EU-retten

De ovenforstående betingelser er de overordnede regler for dansk erstatningsret. Allerede i ved EU domstolens dom fra 1991 (C-60 og C-90) blev det slået fast, at staten kan ifalde et erstatningsansvar ved manglende overholdelse af EU-retten. Domstolen bemærker i den sammenhæng, at det vil svække fællesskabsretten, hvis private var afskåret fra at opnå erstatning for en krænkelse af deres rettigheder som følge af en tilsidesættelse af fællesskabsretten.

Det er Danmarks pligt, som medlemsland af EU, at overholde tidsfristerne for implementering af direktiver og forordninger udstedt af EU. Det er statens ansvar at implementere direktiver korrekt og i tide, hvorfor det må være udgangspunktet, at staten ville kunne blive erstatningsansvarlig, hvis dette ikke bliver gjort i overensstemmelse med reglerne, samt hvis den manglende, eller langsomme implementering medfører tab hos privatpersoner eller virksomheder, og de almindelige erstatningsbetingelser i øvrigt er opfyldt.

For at staten kan ifalde et erstatningsansvar på grund af et fejlagtigt eller for langsomt implementeringsforløb, skal 3 betingelser være opfyldt:

Den første betingelse er, at det mål, der tilsigtes med direktivet, indebærer, at private tillægges rettigheder. Den anden betingelse er, at indholdet af disse rettigheder kan fastslås på grundlag af selve direktivets bestemmelser. Endelig er den tredje betingelse, at der er årsagsforbindelse mellem statens tilsidesættelse af sin forpligtelse og de skadelidtes tab.

Den danske ferielov-sag (UfR 2017.1243 H)

Et eksempel på at staten blev dømt erstatningsansvarlig var i ovenstående sag, hvor staten implementerede et EU-direktiv for langsomt, i den danske ferielov. Dette medførte et tab for en arbejdstager, da hans krav om erstatningsferie blev afvist af arbejdsgiveren, på baggrund af den forældede ferielov. Dommen er et eksempel på, at de domstole før har dømt staten erstatningsansvarlige ved langsom implementering af et EU-direktiv.

Bemærkninger til den konkrete sag om våbendirektiv III

Det fremgår ikke af notatet, hvilke forhold våbendirektiv III præcis kræver omsat til dansk ret, men det fremgår til gengæld, at det nye våbenregistersystem er forsinket. Hvorvidt dette skyldes politiets forhold eller systemleverandørens forhold vides øjensynlig ikke, men da udgangspunktet er, at politiet – eller

rettere Justitsministeriet – er pligtsubjekt i forhold til direktivet, hæfter JM for underleverandørens forhold, hvorfor spørgsmålet ikke behøver følges nærmere her.

Det fremgår af ovenstående dom, at et erstatningsansvar forudsætter, at overtrædelsen er tilstrækkelig kvalificeret. Eftersom der foreligger ligefrem en åbningsskrivelse fra EU må det lægges til grund, at det er tilfældet.

Spørgsmålet er herefter, hvorvidt det kan statueres, at JM har handlet culpøst ?

Dette kræver nærmere undersøgelser. Skyldes forsinkelsen med det nye IT- system sløseri og manglende prioritering, eller foreligger der tekniske forhold, der gør, at projektet uanset afsætningen af fornødne ressourcer ikke KUNNE komme i mål. I modsætning til erstatning indenfor kontrakt skal du ved erstatning udenfor kontrakt kunne påvise et ansvarsgrundlag – d.v.s. culpa.

Sluttelig vil der være en diskussion omkring, hvor stor en del af våbenhandlernes omsætningsfald vil kunne henføres til forsinkelsen af det nuværende system, og ikke henføres til eksempelvis økonomisk lavkonjunktur eller lignende.